

*An tAonad um Beartas
Curaclaim agus Measúnachta,*
An Roinn Oideachais agus
Scileanna,
Sráid Maoilbhríde
Baile Átha Cliath 1
D01 RC96

*Curriculum and Assessment
Policy Unit,*
Department of Education and
Skills
Marlborough Street
Dublin 1
D01 RC96

Ciorclán 0013/2016

**CHUIG
BOIRD BHAINISTÍOCHTA AGUS PRÍOMHOIDÍ NA mBUNSCOILEANNA
AGUS NA SCOILEANNA SPEISIALTA AGUS
PRÍOMHFHEIDHMEANNAIGH NA mBORD OIDEACHAIS AGUS
OILIÚNA**

**Stíleanna Sláintiúla Maireachtála a Chur Chun Cinn i
mBunscoileanna**

**1. Comhthéacs le haghaidh treorach maidir le stíleanna sláintiúla
maireachtála**

Dírítear sa chiorclán seo ar a thábhachtaí atá gníomhaíocht fhisiciúil agus bia sláintiúil. Glactar leis gur gné lárnach de stíleanna sláintiúla maireachtála atá i bhfolláine mheabhrach agus shíceolaíoch. Tacaíonn scoileanna leo sin tríd an obair a dhéanann siad ar fhrithbhulaíocht agus ar an gcuraclam OSPS.

Tá ról ríthábhachtach ag na scoileanna agus ag an earnáil oideachais i gcoitinne i gcur le clár oibre ‘Éire Shláintiúil’ atá á threorú ag an Roinn Sláinte agus a dtacaíonn an Roinn Oideachais agus Scileanna agus Ranna eile Rialtais leis. Tá scoileanna ag cur le folláine fhisiciúil agus meabhairshláinte iomlán ár ndaoine óga. Mar sin féin, is iomaí dúshlán a bheidh le sárú ag daoine óga má tá siad chun glacadh le stíl shláintiúil mhaireachtála agus togha na sláinte agus na folláine a bhaint amach dóibh féin. Is féidir linne, i gcomhar le tuismitheoirí agus le teaghlaigh, níos mó a dhéanamh chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin. Is é aidhm an chiorcláin seo ná tacaíocht a thabhairt d’iarrachtaí na mbunscoileanna chuige sin agus iad a neartú.

Tá sé tábhachtach, ar mhaithe le sláinte an daonra, san am i láthair agus feasta, go mbeadh na príomhscileanna agus an t-eolas is gá ag daltaí le gur féidir leo roghanna níos sláintiúla a dhéanamh go muiníneach. Tá sé tábhachtach freisin go ndéanfaí iarrachtaí na scoileanna sa réimse seo a chomhlánú agus a threisiú le cleachtais sa bhaile

agus sa phobal i gcoitinne. Tá clár oibre Éire Shláintiúil tiomanta do thacú le hiarrachtaí gach duine a sláinte agus a bhfolláine a fheabhsú. Lena chois sin, tá fianaise ann ina léirítear gur féidir le hiompar a ghabhann le stíleanna sláintiúla maireachtála feabhas a chur ar fheidhmíocht acadúil, ar chumas an dalta díriú ar an oideachas agus ar scileanna cognaíocha an dalta. Tá dlúthcheangal ag na tairbhí sláinte sin do dhaoine óga lena bhforbairt iomlán.

Is é aidhm an chiorcláin seo ná na freagrachtaí atá orthu sa réimse seo a chur in iúl do Bhoird Bhainistíochta agus do Phríomhoidí na mbunscoileanna agus na scoileanna speisialta agus do Phríomhfheidhmeannaigh na mBord Oideachais agus Oiliúna, aitheantas a thabhairt dá n-iarrachtaí suntasacha go dtí seo agus bearta a mholadh is féidir a fheabhsú nó a ghlacadh chun stíleanna sláintiúla maireachtála a chur chun cinn i measc a gcuid daltaí.

Sna torthaí a d'fhoilsigh an Roinn Oideachais agus Scileanna i mí Feabhra 2014 ar an suirbhé um Scileanna Saoil a rinneadh sa bhliain 2012¹, leagadh béim ar roinnt mhaith réimsí ina bhfuil bunscoileanna réamhghníomhach i dtaca le clár oibre Éire Shláintiúil. Is forbairt mhaith í sin ach tá scóip ann fós le haghaidh tuilleadh feabhsuithe sa todhchaí. Thug thart ar 68% de bhunscoileanna freagra ar an suirbhé sa bhliain 2012 agus is mór againn an t-ardráta freagartha.

Tá anailís á déanamh ag an Roinn Oideachais agus Scileanna faoi láthair ar na torthaí ar an suirbhé um Scileanna Saoil a rinneadh sa bhliain 2015 agus foilseofar iad go luath sa bhliain 2016. Tabharfar léiriú iontu ar fheidhmíocht na scoileanna sna réimsí sin ó na blianta 2009 agus 2012 i leith.

2. An tionscnamh um Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn

Faoi láthair, níl ach 40% de bhunscoileanna rannpháirteach, nó ag ullmhú le bheith rannpháirteach, sa tionscnamh um 'Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn' atá á threorú ag Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) agus ag an Roinn Sláinte, le tacaíocht ón Roinn Oideachais agus Scileanna. Sa chomhthéacs sin, áirítear folláine fhisiciúil le 'sláinte' ach díritear ann freisin ar fholláine mhothúcháin agus shíceolaíoch na ndaltaí.

Is iad seo aidhmeanna an tionscnaimh um Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn:

- Forbairt shláintiúil an phobail scoile uile a chothú.
- Creat a chur ar fáil le haghaidh tionscnaimh um chur chun cinn na sláinte a fhorbairt ar bhealach a thacaíonn le cur chun feidhme an churaclaim agus a bhreisíonn é.
- Tacú le gníomhaíochtaí a bhaineann leis an tsláinte a phleanáil, a chur chun feidhme agus a mheas faoin bpróiseas féinmheastóireachta scoile agus faoin bpróiseas pleanála forbartha scoile.

¹ Tá an tuarascáil 'Scileanna Saoil' ar fáil ag: <http://www.education.ie/en/Publications/Education-Reports/Results-of-the-Department-of-Education-and-Skills-Lifeskills-Survey-2012.pdf>

- Na naisc idir scoileanna agus a bpobail a bhreisiú.

Moltar go mór do Bhoird Bhainistíochta agus do Phríomhoidí páirt a ghlacadh sa tionscnamh um Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn. Mar chuid den tionscnamh um Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn, comhoibríonn Oifigigh um Chothú na Sláinte de chuid FSS agus an fhoireann thiomnaithe sa cholún Folláine de chuid na Seirbhíse um Fhorbairt Ghairmiúil do Mhúinteoirí (SFGM) ar bhonn réigiúnach chun a chinntiú go dtacaítear le scoileanna agus iad ag freastal ar riachtanais sláinte a gcuid daltaí. Is féidir teacht ar fhaisnéis do scoileanna, lena n-áirítear creatdoiciméad dar teideal *Schools for Health in Ireland Framework - Primary* agus Lámhleabhar Comhordaitheora, agus ar shonraí teagmhála do thacaíocht áitiúil ag www.healthpromotion.ie/health/schools.

Moltar do scoileanna úsáid a bhaint as an tionscnamh um Scoileanna ina gCuirtear an tSláinte Chun Cinn mar mheán chun páirt a thabhairt dá gcuid daltaí agus/nó dá gcomhairle daltaí (nuair is ann di) i gcinnteoireacht a chuireann le stíleanna sláintiúla maireachtála a chur chun cinn i measc na ndaltaí go léir agus, dá réir sin, ina bpobail. Ba cheart tacaíocht a thabhairt do dhaltaí, nuair is féidir, róil ghníomhacha a ghlacadh i ndearadh, i gcur chun feidhme agus i súil a choinneáil ar thionscnaimh agus ar chlár. Is mó seans go bhfeicfear rannpháirteachas níos leithne agus torthaí níos dearfaí i dtaca le sláinte agus folláine an phobail scoile má chothaítear rannpháirteachas den sórt sin.

Léirítear sa suirbhé um Scileanna Saoil a rinneadh sa bhliain 2012 nach bhfuil comhairle daltaí ach ag 14% de bhunscoileanna. Cé gur feabhas é sin ar an bhfigiúr 8% ón suirbhé a rinneadh sa bhliain 2009, figiúr an-íseal atá ann fós. Moltar do scoileanna comhairlí daltaí a chur ar bun. Tugann comhairlí daltaí deis do dhaltaí taithí a ghnóthú ar an bpróiseas daonlathach i mbun feidhme agus is líne chumarsáide fhoirmiúil iad le príomhoide na scoile agus leis an mbord bainistíochta. Tugann siad ardán foirmiúil do na daoine óga mar ar féidir éisteacht lena gcuid tuairimí agus gníomhú dá réir nuair is féidir. Is é is dóichí gurb é sin an chéad deis atá acu taithí a ghnóthú ar an bpróiseas daonlathach i mbun feidhme.

3. Beartas um Bia Sláintiúil

3.1 Scileanna Saoil

Léirítear sa suirbhé um Scileanna Saoil go bhfuil páirt ghníomhach glactha ag bunscoileanna sa réimse seo. Tugtar na nithe seo a leanas le fios i measc bunscoileanna a thug freagra sna torthaí ábhartha ar an suirbhé um ‘Scileanna Saoil’ a rinneadh sa bhliain 2012:

- Cuireann 97% díobh lóna sláintiúla chun cinn
- Tá beartas um bia sláintiúil i bhfeidhm nó tá beartas um bia sláintiúil á fhorbairt ag 93% díobh.
- Thuairiscigh 99.7% díobh nach ndéanann siad éascaíocht ar dheochanna fiosaí, milseáin ná brioscáin a dhíol ar scoil i meaisíní díola ná i siopa scoile. Bhí baint ní ba lú ag scoileanna, áfach, leis an díol comhroghanna sláintiúla a chur chun cinn agus níor chuir ach níos lú ná 3% díobh in iúl go raibh torthaí ar díol san áit.

- Cuireann geall le 100% díobh faisnéis ar fáil do dhaltaí faoin tábhacht a bhaineann le réim chothrom bia agus le pirimid an bhia.

An-chosúil leis na freagraí a fuarthas sa suirbhé um Scileanna Saoil a rinneadh sa bhliain 2009 atá na freagraí a fuarthas i dtaca le gach ceann de na saincheistanna a leagtar béim orthu thuas.

Is ceart comhghairdeas a dhéanamh le bunscoileanna as an bpáirt láidir atá glactha acu sa tsaincheist. Tá sé tábhachtach go ndéanfaí beartais a athbhreithniú go rialta chun a chinntiú go ndéanfaí iad a chur chun feidhme agus a nuashonrú de réir mar is gá.

3.2 *Bia Sláintiúil*

Ba cheart breac-chuntas a thabhairt i mbeartais scoile um bia sláintiúil conas a thacaíonn an scoil le cleachtais um bia sláintiúil trí lónta sláintiúla agus sneaiceanna sláintiúla a chur chun cinn agus trí mhodhanna eile.

Tá SFGM ag cur tacaíochta ar fáil i gcónaí don churaclam OSPS agus don churaclam Corpoideachais agus cuireann sí beartais um bia sláintiúil agus um ghníomhaíocht chun cinn trí lionsa leathan na tacaíochta curaclaim sin (tá ábhar lena mbaineann ar fáil ar www.pdst.ie agus www.sphe.ie).

Ní cuid de chúram na scoileanna é iontógáil bhia a rialú. Mar sin féin, tá dea-chumas ag na scoileanna tacú le daltaí tuiscint a fhorbairt ar a bheathúla atá gnáth-tháirgí bia agus táirgí bia a mbíonn teacht go héasca orthu agus cabhrú leo forbairt a dhéanamh ar na scileanna agus na dearchaí a theastaíonn chun cinntí eolasacha a dhéanamh ar a n-iontógáil bhia.

Tugann an-chuid de bhunscoileanna aghaidh ar an tsaincheist um bianna ‘pléisiúir’ (bianna ar mhórán siúcra, saille nó salainn) cheana féin ina mbeartais um Bia Sláintiúil agus ní chuireann siad na bianna sin ar fáil ach uair amháin sa tseachtain nó le linn ceiliúradh speisialta.

Aithnítear nach bhfuil meaisíní díola ná siopaí scoile ag formhór na mbunscoileanna. I gcásanna inarb ann dóibh nó ina bhfuil teacht go rialta ag daltaí orthu, áfach, ba cheart do Phríomhoidí agus do Bhoird Bhainistíochta bheith ar an eolas faoin gcomhairle a eisíodh chuig Iar-bhunscoileanna i gCiorclán 0051/2015.

Tá raon acmhainní ar fáil do scoileanna chun tacú lena gcuid oibre sa réimse um chleachtais bhia shláintiúil a fhorbairt.

Áirítear leo sin acmhainní ó FSS amhail an leabhrán agus acmhainní seomra ranga ‘Ith go Cliste Bog níos Mó’, rud atá ar fáil ag www.healthpromotion.ie/health/schools. Beidh FSS agus an Roinn Sláinte ag forbairt treoirlínte nua do Bhunscoileanna agus do scoileanna eile i gcomhthéacs na dTreoirlínte Náisiúnta nua maidir le Bia Sláintiúil atá le foilsiú níos moille sa bhliain 2016.

Tá acmhainní agus faisnéis ann freisin, amhail an acmhainn idirghníomhach ‘Tastebuds’ do bhunscoileanna ar fhorbairt *safe food* í agus atá ar fáil ar a shuíomh gréasáin ag www.safefood.eu.

3.3 An Clár Food Dudes

Moltar do scoileanna páirt a ghlacadh sa chlár Food Dudes chun tacú le bia sláintiúil. Tugtar spreagadh do leanaí leis an gclár Food Dudes tuilleadh torthaí agus glasraí a ithe ar scoil agus sa bhaile. Saincheist thábhachtach fós is ea bia sláintiúil mar go bhfuil leabhair amháin as gach ceathrar in Éirinn róthrom nó murtallach. Chuir 98% de bhunscoileanna an clár i gcrích an chéad uair a cuireadh i bhfeidhm é ar fud na tíre. Táthar ag cur an chláir chun feidhme ar fud na tíre don dara huair faoi láthair chun a chinntiú go dtugtar an deis chéanna don ghrúpa nua daltaí a ghlactar isteach níosann bia shláintiúil a chruthú agus iarrachtaí ó dhaltai sinsearacha a ghlac páirt ann roimhe sin a threisiú.

Cuirfear torthaí agus glasraí úr-ullmhaithe, duaiseanna agus boscaí lóin Food Dudes ar fáil do scoileanna rannpháirteacha saor in aisce agus cabhróidh bainisteoir tionscadail ainmnithe lena chur chun feidhme. Tá an clár in Éirinn á eagrú ag Bord Bia agus tá sé á mhaoiniú ag an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara agus ag Scéim Torthaí agus Glasraí Scoile an AE. Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoin uair is féidir le do scoil páirt a ghlacadh ann, déan teagmháil le fooddudes@realnation.ie

3.4 Tionscnamh bia sláintiúil *Incredible Edibles* de chuid Agri Aware do dhaltai bunscoile

Chun comhlánú a dhéanamh ar na gníomhaíochtaí eile dá gcuid a thacaíonn le bia sláintiúil, moltar do scoileanna an indéantacht a bhaineann le dul isteach sa chlár *Incredible Edibles* a iniúchadh. Is é Agri Aware a reáchtálann *Incredible Edibles* agus faigheann an clár tacaíocht ó Bhord Bia, ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, ón Roinn Oideachais agus Scoileanna, ón Roinn Sláinte agus ó thionscal táirgí talmhaíochta úra na hÉireann.

Táthar ag reáchtáil an tionscadail bhia shláintiúil *Incredible Edibles* do bhunscoileanna le seacht mbliana anuas. Is é aidhm an tionscadail ná daltaí a chur ar an eolas faoi thorthaí agus glasraí a fhás agus an t-eolas atá acu ar bhunús agus cáilíocht an bhia a mhéadú. Leagtar béim ann freisin ar an ról tábhachtach a bhíonn ag táirgí talmhaíochta úra i réim chothrom bia agus an tábhacht a bhaineann le cúig phíosa torthaí agus glasraí ar a laghad a ithe gach lá.

Le *Incredible Edibles*, tugtar spreagadh do bhunscoileanna ar fud na hÉireann dul i mbun oibre sa ghairdín agus/nó sa seomra ranga. Tugtar pacáí fais mar aon le síolta do scoileanna rannpháirteacha chun raon éagsúil de bhianna sláintiúla a fhás, amhail prátaí, cairéid, leitís, sútha talún agus tornapaí. Cuireann bileoga gníomhaíochta, teoracha fais, oidis agus logleabhair atá in-íoslódáilte agus nasctha leis an gcuiraclam ar chumas daltaí na teachtaireachtaí tábhachtacha sin a thabhairt leo ar feadh a saoil agus a thabhairt abhaile agus isteach sa phobal i gcoitinne.

An gairdín *Incredible Edibles* ag an bhFeirm Theaghlaigh a bhfuil dámhachtainí buaite aici agus ar fhorbair Agri Aware agus Zú Bhaile Átha Cliath é, cuireann sé ar chumas daltaí bunscoile súil a choinneáil ar an dul chun cinn fais atá déanta acu ar aon dul leis an scoilbhliain. Chomh maith leis sin, cuirtear ábhar idirghníomhach ar fáil gach seachtain tríd an suíomh gréasáin *Incredible Edibles* (www.incredibleedibles.ie).

Tá scoileanna á gclárú ag Agri Aware faoi láthair le haghaidh thionscadal Incredible Edibles 2015/2016. **Beifear ábalta clárú ar líne le haghaidh an tionscadail Incredible Edibles de chuid Agri Aware an 20 Eanáir 2016.** Chun tuilleadh faisnéise a fháil, téigh chuig www.incredibleedibles.ie nó déan teagmháil leis an Dr Elizabeth Finnegan ach ríomhphost a sheoladh chuig office@agriaware.ie nó glao a chur ar +353 (0)1 460 1103.

4. Gníomhaíocht fhisiciúil a chur chun cinn

Is féidir le gníomhaíocht fhisiciúil a chur chun cinn iarrachtaí na scoileanna a chomhlánú i dtaca le bia sláintiúil a chur chun cinn agus meabhairshláinte agus folláine iomlán na ndaltaí a chur chun cinn.

4.1 *Soláthar curaclaim le haghaidh Corpoideachais*

Cuirtear i gcuimhne do Phríomhoidí agus do Bhoird Bhainistíochta go bhfuil sé de cheangal ar scoileanna Corpoideachas a chur ar fáil do gach dalta. Is é an t-am molta faoi láthair ná uair an chloig de Chorpoidéachas sa tseachtain do gach leibhéal ranga.

Tugtar le fios sna sonraí atá ar fáil do Scileanna Saoil 2012 go bhfuil gá ann le cur chun feidhme an churaclaim fhoirmiúil ‘Corpoideachas’ i scoileanna a neartú.

Is cúis inní é go gcuireann mionlach suntasach scoileanna (12%) in iúl go mbíonn Corpoideachas ag daltaí i ranganna naíonán ar feadh níos lú ná uair an chloig sa tseachtain. De ghnáth, méadaíonn an méid ama a chuirtear ar fáil do Chorpoidéachas i mbunscoileanna de réir mar a théann daltaí ar aghaidh ó rang na naíonán go rang a sé. Chuir thart ar 32% de scoileanna in iúl go gcuireann siad breis agus uair an chloig ar fáil sa tseachtain le haghaidh Corpoideachais do rang a cúig agus do rang a sé. Ní mór deis a thabhairt do dhaltaí óga rannpháirtíocht iomlán a bheith acu sa réimse tábhachtach seo den churaclam.

4.2 *Gníomhaíocht Fhisiciúil*

Tugtar le fios sna sonraí ón suirbhé um Scileanna Saoil a rinneadh sa bhliain 2012 go leanann scoileanna de pháirt ríghníomhach a ghlacadh i dtacú le daltaí tabhairt faoi ghníomhaíocht fhisiciúil lasmuigh d’uaireanta scoile (chuir 81% de scoileanna a thug freagra in iúl go bhfuil siad gníomhach sa réimse sin). Tarraingíonn sé sin aird ar a thiomanta atá múinteoirí do rannpháirtíocht a gcuid daltaí i gcomórtais spóirt agus i ngníomhaíochtaí spóirt a spreagadh, fiú nuair nach riachtanas éigeantach é sin.

Tá ról tábhachtach ag na scoileanna i ngníomhaíocht fhisiciúil a chur chun cinn lasmuigh den churaclam foirmiúil Corpoideachais. Cuid lárnach d’fholláine daltaí is ea gníomhaíocht fhisiciúil. Ní hé amháin go bhfuil sí tábhachtach ó thaobh cothromaíocht fuinnimh a bhaint amach de, baineann tábhacht léi, i gcásanna áirithe, maidir leis an drochthionchar a bhíonn ag rómheáchan agus ag an murtall a chosc agus a chóireáil i dteannta cleachtais stuama itheacháin. Ar feadh an tsaoil a fheabhsaíonn leibhéil chuí de ghníomhaíocht fhisiciúil an tsláinte chardashoithíoch, an tsláinte mheitibileach, an tsláinte inchinne agus an mheabhairshláinte, an tsláinte mhatánchnámharlaigh agus an

tsláinte shóisialta. Léiríodh i dtaighde éiritheach freisin go bhfuil baint dhearfach ag gníomhaíocht fhisiciúil agus ag aclaíocht fhisiciúil i measc leanaí agus ógánach le gnóthachtáil acadúil. Tugadh le fios i dtaighde a rinne an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) le déanaí go bhféadann rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí amhail spóirt a bheith ina ‘chosaint ar strus acadúil’ (ESRI, 2015).

Tugtar spreagadh do scoileanna páirt a ghlacadh i dtionscnamh na Brataí Scoile Gníomhaí. Maoiníonn an Roinn Oideachais agus Scileanna é agus tacaíonn an Roinn Sláinte agus FSS leis. Is féidir teacht ar thuilleadh faisnéise faoin tionscnamh seo ag www.activeschoolflag.ie. Is é aidhm an tionscnaimh ná tacaíocht agus aitheantas a thabhairt do scoileanna a dhéanann dianiarracht pobal scoile atá oile ón taobh fisiciúil de agus atá gníomhach ón taobh fisiciúil de a bhaint amach. Ó mhí an Mheithimh 2015 amach, bhí 634 bhunscoil páirteach ann.

Faoi chlár oibre Éire Shláintiúil, rinne an Roinn Sláinte agus an Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt, i dteannta comhpháirtithe eile, an Roinn Oideachais agus Scileanna san áireamh, foilsiú ar an gcéad Phlean Náisiúnta um Gníomhaíocht Fhisiciúil de chuid na tíre (<http://health.gov.ie/blog/publications/get-ireland-active-the-national-physical-activity-plan/>). Tugtar tacaíocht leis an bPlean sin d’iarrachtaí na leibhéil de ghníomhaíocht fhisiciúil i measc gach duine sa tír a fheabhsú, agus díriú ar leith á chur ar leanaí agus ar dhaoine óga. Is é aidhm an phlean ná tacú leis an ionchur tábhachtach leantach a bhíonn ag scoileanna ina leith. Áirítear na nithe seo le gníomhaíochtaí sa phlean atá ábhartha do scoileanna:

- Clár na Brataí Scoile Gníomhaí a leathnú chuig 500 scoil sa bhreis
- An curaclam Corpoideachais a chur chun feidhme go hiomlán do gach dalta bunscoile chun treoirínite na Roinne Oideachais agus Scileanna a chomhlánadh
- Clár um fhorbairt ghairmiúil leanúnach i gCorpoideachas a fhorbairt agus a chur ar fáil

Tarraingítear aird na bPríomhoidí agus na mBord Bainistíochta ar na bearta seo a leanas a fhéadann cur le gníomhaíocht fhisiciúil a mhéadú i measc daltaí bunscoile agus arb é is aidhm dóibh cur chun feidhme iomlán an churaclaim Chorpóideachais a chomhlánú:

- Chun forbairt a dhéanamh ar an tsárobair atá á déanamh ag an gcuid is mó de na scoileanna ar rannpháirtíocht i spórt a chur chun cinn, ba cheart do scoileanna teagmháil agus obair a dhéanamh lena gcuid daltaí trína gcomhairlí daltaí chun méadú a dhéanamh ar an raon deiseanna agus clár a thacaíonn le líon níos airde daltaí glacadh le dea-iompraíochtaí gníomhaíochta fisiciúla.
- Plean scoile um Gníomhaíocht Fhisiciúil a fhorbairt i gcomhairle le daltaí agus le tuismitheoirí chun an Plean Náisiúnta um Gníomhaíocht Fhisiciúil a chomhlánú agus úsáid á baint as *Get Active! Physical Education, Physical Activity and Sport for Children and Young People - A Guiding Framework* le haghaidh treorach (<http://www.education.ie/en/Publications/Education-Reports/Get-Active-Physical-Education-Physical-Activity-and-Sport-for-Children-and-Young-People-A-Guiding-Framework.pdf>)
- Plean Taistil Scoileanna Glasa a fhorbairt i gcomhairle le tuismitheoirí chun níos mó daltaí a spreagadh le modhanna níos sláintiúla agus níos inbhuanaithe a ghlacadh chun dul ar scoil, amhail siúl agus rothaíocht (<http://www.greenschoolsireland.org/themes/travel.197.html>).

5. Acmhainní

De bhreis ar na hacmhainní dá dtagraítear in áiteanna eile sa chiorclán seo, tá raon acmhainní ar fáil ag www.pdst.ie freisin chun tacú le scoileanna stíleanna sláintiúla maireachtála a chur chun cinn. Moltar do scoileanna nach acmhainní a bhformhuiníonn an Roinn iad ná nach dtacaíonn an Roinn leo atá in aon acmhainní as foinsí eile a úsáidtear. Moltar do scoileanna gan acmhainní ar fhorbair an tionscal alcóil iad a úsáid.

6. Tátaí

Is féidir leis an earnáil oideachais, i dteannta ár gcomhpháirtithe ar fud Ranna Rialtais ábhartha agus gníomhaireachtaí ábhartha, cur go mór le pobal gníomhach sláintiúil a bhaint amach agus leis an bhfeasacht ar a thábhachtaí atá stíl shláintiúil mhaireachtála a ardú. Leis an gcabhair a thugann tú dúinn, táimid tiomanta dá chinntiú go bhfuil ag ár ndaoine óga an t-eolas, na scileanna agus na hinniúlachtaí iompraíochta chun cinntí eolasacha a dhéanamh ar mhaithe le stíleanna maireachtála a fheabhsaíonn an tsláinte a bheith acu. Comhpháirt thábhachtach dár sochaí atá i scoileanna agus imríonn siad ról mór bunathraithe i saol ár ndaoine óga. Is iad na nósanna a fhoghlaimímid agus sinn óg a bhíonn linn ar feadh ár saoil. Ní mór na nósanna sin a bheith treisithe ag teaghlaigh agus ag an bpobal, áfach.

Tugtar aitheantas don chomhar leantach agus don cheannaireacht leantach atá léirithe agat agus tú ag cur le clár oibre ‘Éire Shláintiúil’.

Tugtar spreagadh do scoileanna an deis a thapú le hathbhreithniú agus súil a choinneáil ar a gcleachtais féin sna réimsí seo ach comhairliúchán, athmhachnamh agus gníomhaíocht scoile uile a dhéanamh mar chuid den phróiseas féinmheastóireachta scoile (FMS). Anuas air sin, tacófar le cultúr feabhais a bhaineann le stíleanna sláintiúla maireachtála a chur chun cinn i scoileanna trí mheastóireachtaí scoile uile, trí mheastóireachtaí cláir, trí thuairisciú ar na suirbhéanna um Scileanna Saoil agus trí chigireachtaí ábhair ar Chorpóideachas agus ar OSPS.

Breda Naughton
Príomhoifigeach
Feabhra 2016